

Operátor textilní výroby (kód: 31-054-M)

Autorizující orgán: Ministerstvo průmyslu a obchodu
Skupina oborů: Textilní výroba a oděvnictví (kód: 31)
Týká se povolání: Operátor textilní výroby
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 4

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace v normách a v technických podkladech v textilní a oděvní výrobě	4
Řízení technologického úseku textilní výroby	4
Operativní řešení organizačních a provozních problémů v textilní výrobě	4
Tvorba, rozpracování a kontrola plnění operativních plánů textilní výroby v podmínkách svěřeného úseku	4
Kontrola dodržování technologických postupů a bezpečnostních předpisů v textilní výrobě	4

Platnost standardu

Standard je platný od: 14.10.2015

Kritéria a způsoby hodnocení

Orientace v normách a v technických podkladech v textilní a oděvní výrobě

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Předvést orientaci v normách a v technických podkladech v textilní výrobě (modelová situace)	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Prokázat znalost systémů a standardů kvality v textilní výrobě	Písemné ověření
c) Prokázat znalost textilních materiálů a produktů (druhy, vlastnosti, vady, způsoby rozborů a zkoušek)	Písemné ověření
d) Prokázat základní znalosti textilní technologie, základních druhů strojů a zařízení a konstrukce textilních výrobků (předení, tkaní, pletení, úprava textilií, barvení textilií, potiskování textilií)	Písemné ověření
e) Prokázat znalost běžných textilních surovin rostlinného původu, živočišného původu a syntetických (bavlna, len, vlna, hedvábí, syntetické materiály polyamifové (PAD), polyesterové (PES))	Písemné ověření
f) Prokázat znalost druhů přízí (mykaná a česaná, klasická, rotorová a kompaktní, jednoduchá a skaná), označování jemnosti přízí, parametrů přízí včetně jejich ověřování a nejčastějších vad přízí, znalost základů technologie výroby přízí	Písemné ověření
g) Prokázat znalost běžných druhů tkanin (charakteristika), parametrů tkanin včetně způsobů jejich ověřování a nejčastějších vad tkanin, znalost konstrukce tkanin (dostava, vazby), přípravy pro tkaní (skaní, soukání, kanetování, snování, šlichtování) a znalost principu výroby tkanin (k čemu slouží osnovní vál, lamely nitěnky, paprsek, způsoby a zařízení pro zanášení útku, způsoby a zařízení pro vzorování tkanin)	Písemné ověření
h) Prokázat znalost běžných druhů pletenin (charakteristika), parametrů pletenin včetně způsobů jejich ověřování a nejčastějších vad, znalost konstrukce pletenin, přípravy pro pletení, principů výroby pletenin a vzorování pletenin	Písemné ověření
i) Prokázat znalost účelu a principu předúpravy (odstranění nečistot a pomocných prostředků nanesených na přízi za účelem jejího snadnějšího zpracování, dodání vlastností umožňujících další zušlechťování jako savost, pevnost, bělost, lesk, afinitu k barvivům atd.) na operacích postřihováním, požehováním, odšlichtováním, mercerace, vyvážka, bělení	Písemné ověření
j) Prokázat znalost účelu a principu finální úpravy, druhů finálních úprav (mechanické, chemické), apretace (účel, princip, druhy apretů, složení lázní), kalandrování (účel a princip, druhy kalandrů), sanforizace (kompresivní srážení), chemických úprav (nemačková, nežehlivá, fixace povrchových efektů, tužící, nehořlavé, bakteriální atd.)	Písemné ověření
k) Určit druhy textilních surovin a produktů (příze, tkaniny, pleteniny) na anonymních vzorcích	Praktické předvedení
l) Rozpoznat vady textilních surovin a produktů (příze, tkaniny, pleteniny) na anonymních vzorcích	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Řízení technologického úseku textilní výroby

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Navrhnout a připravit jednotlivá pracoviště a části řízeného technologického celku pracoviště ke splnění zadání pro danou směnu (zajistit materiál, polotovary, přípravky, provozuschopnost strojů atd.) pro plynulý průchod zpracovávaného polotovaru nebo výrobku v požadované kvalitě bez časových ztrát způsobených čekáním (modelová situace)	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Navrhnout obsazení pracovních pozic ve směně pracovníky na základě konkrétních podmínek pro danou směnu a dané pracoviště (absence pracovníků, odstávka stroje) a zadat těmto podřízeným pracovníkům pracovní dispozice vedoucí ke splnění zadaného výrobního úkolu (modelová situace)	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Zkontrolovat, zda podřízení pracují podle instrukcí (co, kdo, na čem, do kdy, v jaké kvalitě) a zadaných dispozic, kontrolovat průběžně dodržování technologické kázně, předepsanou kvalitu výrobků, plnění pracovních povinností pracovníků daných vnitřními předpisy (modelová situace)	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Navrhnout řešení zjištěné odchylky (modelová situace)	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Zaevidovat produkci a vést příslušnou provozní dokumentaci ("stínování" provozního pracovníka)	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Předvést činnosti spojené s vedením personální agendy a odměňováním pracovníků (evidovat docházku, dovolenou, přesčasy, proškolení zaměstnance z BOZP, zajistit podklady pro výpočet mzdových náležitostí ("stínování" provozního pracovníka)	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Vysvětlit organizace preventivních prohlídek a oprav strojů a zařízení pro textilní výrobu (modelová situace)	Ústní ověření
h) Prokázat podrobnou znalost technologie na svěřeném úseku (předení nebo tkaní nebo úprava textilií nebo barvení textilií nebo potiskování textilií apod.), prokázat znalosti pravidel pro metrologii	Písemné ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Operativní řešení organizačních a provozních problémů v textilní výrobě

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Odstranit odchylky od plánovaného průběhu výroby zakázky a jejich příčiny operativními zásahy (modelová situace)	Praktické předvedení
b) Předvést řešení odchylek zaviněných předchozími, následnými nebo podpůrnými procesy ve spolupráci s příslušnými pracovníky těchto procesů (zpoždění zakázky v předchozím procesu, chyba v zásobování apod.) (modelová situace)	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Podat informaci o případném odchýlném průběhu plnění zakázky příslušnému pracovníkovi řízení zakázek (modelová situace)	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Tvorba, rozpracování a kontrola plnění operativních plánů textilní výroby v podmínkách svěřeného úseku

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Převzít výrobní příkazy a seznámit se s operativním (denním, týdenním, měsíčním) plánem výroby a provést rozvahu jejich plnění (modelová situace)	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Zkontrolovat průběžně plnění termínů výrobních příkazů a porovnat s předepsanými termíny pro jejich splnění (modelová situace)	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Zkontrolovat průběžně plnění výkonových ukazatelů na svěřeném úseku v porovnání s plánem výroby (modelová situace)	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Navrhnout opatření v případě ohrožení termínů pro splnění výrobních příkazů nebo podpodílového plnění plánu výroby na svěřeném úseku (modelová situace)	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Zaevidovat plnění operativních plánů výroby (modelová situace)	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Kontrola dodržování technologických postupů a bezpečnostních předpisů v textilní výrobě

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Převzít a seznámit se s výrobním příkazem	Praktické předvedení
b) Předvést kontrolu dodržování technologických postupů podle pokynů, zkontrolovat nastavení technologických parametrů na strojním zařízení v souladu s konkrétním výrobním předpisem (modelová situace)	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Předvést kontrolu dodržování technologické kázně, zkontrolovat soulad pracovních postupů pracovníků s postupy stanovenými konkrétním výrobním předpisem (modelová situace)	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Navrhnout opatření k dosažení souladu výkonu práce na svěřeném úseku s předepsanými technologickými postupy a výrobním příkazem	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Prokázat znalost předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci	Písemné ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO). Zdravotní způsobilost je vyžadována (odkaz na povolání v NSP - http://katalog.nsp.cz/karta_p.aspx?id_jp=6171&kod_sm1=29).

Uchazeč má ukončené střední vzdělání s maturitní zkouškou.

Operátor textilní výroby pracuje v provozu textilní výroby a při své práci je zodpovědný za výrobu textilií, ve které jsou skryty velké finanční hodnoty ve zpracovávaných materiálech, používaných strojích a linkách, a je zodpovědný za kvalitu vyrobeného produktu.

Uchazeči bude zadáno realizovat úkoly stanovené operativním plánem textilní výroby v rámci dílčí organizační jednotky podle pokynů nadřízených pracovníků.

Zkouška podle tohoto hodnoticího standardu bude probíhat v prostředí běžného provozu v textilní výrobě a v odborné učebně. V odborné učebně se uskuteční písemný test zaměřený na znalosti odborné problematiky a BOZP; v testu prokazuje uchazeč znalosti, které využije při prokazování všech odborných kompetencí tohoto hodnoticího standardu. V odborné učebně se také uskuteční komunikace mezi zkoušejícím a uchazečem při řešení modelových situací, která bude simulovat činnosti kontroly plnění operativních plánů textilní výroby. Součástí zkoušky bude i činnost v reálném provozu, kde uchazeč na konkrétních příkladech činností (viz kritéria hodnocení k jednotlivým odborným kompetencím) navrhne řešení konkrétních problémů za přítomnosti odpovědného provozního pracovníka.

Praktická předvedení tedy spočívají zejména v ústní komunikaci, která bude mít podobu rozhovoru se spolupracovníky, přímo i metodicky nadřízenými, hrané scénky určité modelové situace. Jde o simulaci určité reálné ústní komunikace, např. jednání s vedoucím provozu, technologem, mistry a podobně. Součástí praktického předvedení bude písemná a ústní reálná profesní činnost, např. písemné zaznamenání údajů, čtení konkrétní výrobní dokumentace apod. Autorizovaná osoba připraví před vlastní zkouškou komplexní úkoly, které obsahově pokryjí co nejvíce odborných kompetencí a kritérií uvedených v tomto hodnoticím standardu, a které na modelových situacích umožní simulovat činnosti operátora textilní výroby.

Pokud se týká dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v textilní výrobě, zkoušející sleduje uchazeče v průběhu plnění zadaného úkolu, tj. jak si vede při pracovních činnostech v odborné učebně i v reálném provozu textilní výroby.

Písemné ověření probíhá formou písemného testu. Testy vytváří autorizovaná osoba na základě pravidel stanovených v hodnoticím standardu. Test může být uchazečům zadán v elektronické podobě.

Pravidla pro aplikaci písemných testů jako způsobu ověřování

Soubor otázek pro testy stanovuje autorizovaná osoba podle požadavků hodnoticího standardu. Musí přitom splňovat následující pravidla:

A. Testy pro jednotlivé uchazeče musí být generovány z dostatečně velkého souboru otázek, aby bylo umožněno řádově několik desítek různě sestavených testů.

B. Při každé zkoušce musí být ověřeny všechny kompetence kvalifikačního standardu. To znamená, že v případě, kdy se některé kompetence nebo kritéria ověřují pomocí testů, musí být splněny následující podmínky:

B1. Pro celkový soubor otázek, z něhož se generují jednotlivé testy:

Pro každé kritérium existuje několik otázek.

B2. Pro jednotlivé vygenerované testy:

Každý uchazeč má ve svém testu pro každé kritérium (u něhož je test způsobem ověření a v návaznosti na pokyn o tom, která kritéria je třeba u zkoušky splnit) alespoň jednu otázku.

B3. Pro úspěšné splnění požadavků testu:

Za úspěšné splnění testu se považuje 70 % správně zodpovězených otázek s tím, že pro každé kritérium musí být správně zodpovězeno alespoň 50 % otázek.

Znalost běžných druhů textilních surovin a produktů (přízí, tkanin, pletenin) a rozpoznávání vad bude prokázána vedle písemného způsobu i prakticky na anonymních vzorcích.

Uchazeč určí minimálně 12 vzorků surovin a produktů, tj. 3 vzorky surovin, 3 vzorky příze, 3 vzorky tkanin a 3 vzorky

pletenin; dále uchazeč rozpozná vady na minimálně 12 vzorcích textilií (na 3 vzorcích suroviny, 3 vzorcích příze, 3 vzorcích tkaniny a 3 vzorcích pleteniny).

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- a) Střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělání zaměřeném na výrobu textilií + střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti textilní výroby nebo ve funkci učitele praktického vyučování v textilních oborech nebo ve funkci učitele odborného výcviku v textilních oborech, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o autorizaci.
- b) Střední vzdělání s maturitní zkouškou v oblasti textilní výroby a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti textilní výroby nebo ve funkci učitele praktického vyučování v textilních oborech nebo ve funkci učitele odborného výcviku v textilních oborech, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o autorizaci.
- c) Vyšší odborné vzdělání se zaměřením na textilní technologie a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti textilní výroby nebo ve funkci učitele praktického vyučování v textilních oborech nebo ve funkci učitele odborného výcviku v textilních oborech, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o autorizaci.
- d) Vysokoškolské vzdělání se zaměřením na textilní technologie a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti textilní výroby nebo ve funkci učitele odborných předmětů v textilních oborech nebo ve funkci učitele praktického vyučování v textilních oborech nebo ve funkci učitele odborného výcviku v textilních oborech, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o autorizaci.
- e) Profesionální kvalifikace 31-054-M Operátor textilní výroby + střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti textilní výroby, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o autorizaci.

Další požadavky:

- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor dalšího vzdělávání, musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.
- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC a vydání jednotného osvědčení (stačí doložit čestným prohlášením).

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícímu orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Žádost o autorizaci naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo průmyslu a obchodu, www.mpo.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Pro zajištění zkoušky podle tohoto hodnoticího standardu je třeba mít k dispozici dílnu vybavenou na odpovídající úrovni, tzn. minimálně následující materiálně-technické vybavení:

- Úsek reálného provozu dle výrobního programu textilní firmy
- Stroje pro přípravu textilních materiálů a pro výrobu a úpravu textilií (tkanin nebo pletenin) dle výrobního programu textilní firmy
- Ochranné pracovní prostředky
- Výrobní předpisy, technologické postupy, technické normy, formuláře, dokumentace výrobního zařízení
- Měřicí přístroje, např. metry, váhy
- Přísun potřebné energie odpovídající bezpečnostním a hygienickým předpisům
- Místnost (odborná učebna) pro písemnou část zkoušky, psací potřeby, formuláře s testy, popřípadě PC a testy připravené v elektronické podobě
- Záznamové archy pro sledování a hodnocení postupu plnění úkolů při zkoušce
- Vzorky anonymních materiálů - surovin a produktů (příze, tkaniny, pleteniny)
- Drobné pracovní pomůcky (textilní lupa, jehla na párání)

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí zajistit, aby pracoviště byla uspořádána a vybavena tak, aby pracovní podmínky pro realizaci zkoušky z hlediska BOZP odpovídaly bezpečnostním požadavkům a hygienickým limitům na pracovní prostředí a pracoviště.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické vybavení jiného subjektu, přiloží k žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace smlouvu (popřípadě smlouvy) umožňující jeho užívání.

Doba přípravy na zkoušku

Celková doba přípravy na zkoušku (včetně případných časů, kdy se uchazeč připravuje během zkoušky) je 20 až 30 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky (bez času na přestávky a na přípravu) je 8 až 12 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro textilní, oděvní a kožedělný průmysl, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:

MILETA, a. s., Hořice

VEBA, textilní závody, a. s., Broumov

NOVÁ MOSILANA, a. s., Brno

SPŠ textilní Liberec

Asociace textilního-oděvního-kožedělného průmyslu